

VEILIG OP HET VOSSIUS

Richtlijnen om pesten tegen te gaan

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
VISIE VAN DE SCHOOL	3
HOE ZORGEN WIJ ERVOOR DAT DE SCHOOL VOOR IEDEREEN EEN VELIGE PLEK IS?	4
Structurele handelingen van de school	5
Structurele handelingen in de leerjaren	6
Incidentele handelingen	7
EVALUATIE	8
BIJLAGEN	9

INLEIDING

Het Vossius wil een plek zijn waar leerlingen zich thuis kunnen voelen en waar ze naast het presteren, veel met elkaar kunnen delen. De vele buitenschoolse activiteiten zoals het orkest, toneel en sportactiviteiten zijn er om leerlingen uit verschillende leerjaren met elkaar iets te laten doen waar ze een passie voor hebben en waar ze goed in zijn.

Echter, zoals overal waar groepen samenkomen, is er kans op pestgedrag. Op het Vossius accepteren wij geen pestgedrag en hebben hiervoor onze 'richtlijnen bij pesten' om dat zo effectief mogelijk aan te pakken. Wij willen dat elke leerling zich veilig voelt om het beste uit zichzelf te kunnen halen.

Het beleid van het Vossius Gymnasium om deze veilige plek te realiseren is beschreven in dit document Veilig op het Vossius.

VISIE VAN DE SCHOOL

Uit onderzoek blijkt dat pesten op school veelvuldig voorkomt. Het meest recente onderzoek spreekt over 7% in het voortgezet onderwijs. Uit onderzoek blijkt ook dat dit cijfer omlaag gebracht kan worden door preventieve en curatieve acties in het onderwijs. Het Vossius heeft dan ook preventieve en curatieve maatregelen genomen om pesten zoveel mogelijk te voorkomen en snel op te lossen als het zich toch voordoet.

Als we het over pesten hebben, waar praten wij dan over? Welk gedrag verstaan wij onder pesten? Wat is veiligheid?

Op het moment dat iemand herhaaldelijk over de grenzen van een ander gaat en dat door de aangesprokene zo ervaren wordt, spreken we van pesten. Kenmerken van pesten zijn: machtsverschil tussen pester en gepeste; langdurig; een deel van de groep vindt het niet leuk; de aangesprokene vindt het niet leuk; bijna altijd is dezelfde leerling het mikpunt van de pesterijen; vaak een groepje tegen één; het is niet gemakkelijk te stoppen door groepsgenoten.

Bij plagen is er sprake van machtsevenwicht; opmerkingen worden over en weer gemaakt; alle groepsgenoten vinden het leuk; het is kortdurend; het is gemakkelijk te stoppen door alle groepsgenoten. Plagen kan overgaan in pesten.

Kortom: leerlingen moeten wel opmerkingen over elkaar kunnen maken; reageren op elkaar is een onderdeel van het groepsproces waarbij kinderen elkaar verkennen en er een groepsgevoel wordt vergroot. In een groepsproces waarbij dit evenwichtig verloopt, is het makkelijker om een groep te creëren waar ieder kind zich veilig voelt en de sfeer prettig vindt. Iedere leerling zal in de gaten moeten houden of de omgang met elkaar resulteert in pestgedrag.

Een veilige school is een school waar iedereen zich veilig voelt. Zich veilig voelen betekent niet bang zijn dat anderen over je grenzen gaan met opmerkingen of andere gedragingen. Een veilige school wordt gecreëerd door:

- respectvolle omgang van medewerkers onder elkaar en van medewerkers naar leerlingen;
- preventieve activiteiten, zoals lessen over omgaan met elkaar;
- helder beleid over acties die de school uitvoert als er onverhoopt sprake is van pesten.

HOE ZORGEN WIJ ERVOOR DAT DE SCHOOL VOOR IEDEREEN EEN VEILIGE PLEK IS?

Wij doen er van alles aan om ervoor te zorgen dat er niet gepest wordt, dat leerlingen zich goed voelen op school en dat zij het er naar hun zin hebben. Dat zijn noodzakelijke voorwaarden om goed te kunnen leren en te presteren.

De activiteiten van het Vossius kunnen ingedeeld worden in structurele en incidentele handelingen om pesten te voorkomen, of tijdig te signaleren en daar zo adequaat mogelijk mee om te gaan. Per leerjaar is de behoefte van leerlingen anders, omdat ze een andere aanpak nodig hebben in de verschillende stadia van hun ontwikkeling. Daarom zijn er ook verschillen in de aanpak van pestgedrag per leerjaar.

Structurele handelingen van de school

Binnen de school is er een organisatiestructuur gebouwd en zijn er per leerjaar signaleringsmomenten afgesproken -zoals het mentoroverleg- die ervoor moeten zorgen dat pestgedrag voorkomen wordt of tijdig gesignaleerd en opgelost wordt.

Binnen de school is de zorg ten aanzien van pesten als volgt gestructureerd:

- De docenten: zij hebben natuurlijk de eerste verantwoordelijkheid door leerlingen aan te spreken op hun gedrag. De docenten zijn degene die het pesten kunnen waarnemen (zie bijlage 1). Het is van belang te letten op signalen omdat erg veel leerlingen niet melden aan ouders of school dat zij worden gepest. Docenten moeten alert blijven en het niet laten passeren dat leerlingen negatief op elkaar reageren. Als school verwachten we van docenten dat ze op een passende manier het groepsproces kunnen begeleiden. Docenten houden zelf hun pedagogische competentie op peil en binnen de school wordt hun deze mogelijkheid ook geboden.
- De mentoren: elke klas heeft een mentor -één van de docenten- die goed de sfeer in de klas kan peilen. Zij kennen hun mentorleerlingen en zijn het eerste aanspreekpunt voor de leerling. Alle informatie komt samen bij de mentor. Op het mentorspreekuur kunnen leerlingen met hun mentor persoonlijke zaken bespreken. In de eerste 4 leerjaren zijn er wekelijkse mentoruren ingeroosterd. Vanaf het 5^e en 6^e leerjaar spreken de individuele mentoren zelf af met hun leerlingen. Bij een incident voert de mentor onmiddellijk gesprekken en bemiddelt bij conflicten en pesten.
- De zorgcoördinator: is het aanspreekpunt voor alle betrokkenen op het gebied van zorg. Dat geldt ook voor de zorg voor leerlingen die pesten of gepest worden. Zij adviseert mentoren, docenten en ouders bij preventief en curatief handelen bij pesten. Zij heeft informatie over de mogelijke externe hulp als dat voor leerlingen nodig mocht zijn. Veel gepeste kinderen hebben baat bij een weerbaarheidstraining; pesters hebben soms ook externe ondersteuning nodig om hun gedrag te kunnen veranderen.

- De leerjaarcoördinator: dit is een docent met de verantwoordelijkheid voor alle voorkomende zaken ten aanzien van alle leerlingen in een betreffend leerjaar. De leerjaarcoördinator heeft regelmatig contact met de mentoren en onderneemt actie samen met de mentor, de zorgcoördinator en de schoolleiding wanneer dat nodig is. Deze coördinator zorgt ervoor goed op de hoogte te blijven van wat zich afspeelt in het leerjaar. Wat kenmerkend is voor de coördinatoren is dat zij direct communiceren met ouders, leerlingen en docenten.
- De schoolverpleegkundige: deze neemt in de tweede klas een GGD-vragenlijst af, onder andere als signaleringsinstrument voor pestgedrag.
- De schoolmaatschappelijk werker: dit is een externe professional, die wanneer nodig, door de school betrokken wordt.
- In het leerlingvolgsysteem (Magister) worden relevante incidenten en adviezen geregistreerd.
- Het 'Zorg- en Advies Team' (ZAT): is een landelijk steunpunt van professionelen, om leerlingen met problemen snel en adequaat te helpen. Goede samenwerking tussen de school en het ZAT voorkomt escalatie van problemen met en van leerlingen.
- Vertrouwenspersonen: dit zijn twee docenten die onafhankelijk staan van de zorgstructuur en daardoor als informeel portaal dienen voor vertrouwenskwesaties van zowel leerlingen als medewerkers.
- Juniorbegeleiders: dit zijn vierde klas leerlingen die na een sollicitatieprocedure geselecteerd zijn als hulpmentoren voor de mentoren van de eerste klas. Zij zijn ook aanspreekpunt voor leerlingen uit de eerste klas. Omdat de juniorbegeleiders ook leerlingen zijn spreken de eerste klassers hen gemakkelijker aan in geval van pestincidenten. De juniorbegeleiders ontvangen een korte training onder andere om pesten te kunnen signaleren en adequaat te kunnen reageren.
- Klassenvertegenwoordigers: dit zijn twee leerlingen per klas, democratisch gekozen als vertegenwoordiger. Zij hebben o.a. de taak om eventueel pesten aan te kaarten bij de mentor.

Er is tussen deze personen voldoende overleg om relevante informatie uit te wisselen:

- Eén keer in de drie weken is er individueel overleg tussen mentor en de leerjaarcoördinator.
- Eén keer in de zes weken is er overleg tussen de mentoren van de onderbouw en de leerjaarcoördinator.
- Eén keer in de zes weken is er mentoroverleg met de mentoren van elk leerjaar.
- Er zijn natuurlijk ook regelmatig teambesprekingen en rapportvergaderingen waarin de docenten hun signalen kunnen delen.
- Eén keer in de zes weken is er overleg met het ZAT en de leerjaarcoördinatoren, de zorgcoördinator en de conrectoren.

Het reguliere contact van de school met ouders bestaat uit ouderavonden en voorlichtingsavonden en uit telefoon- en mailverkeer met de mentor.

Structurele handelingen in de leerjaren

Pesten komt het meeste voor in de leeftijd van acht tot veertien jaar. Daarom biedt het Vossius in de eerste twee leerjaren een preventieprogramma aan.

Het eerste leerjaar

Op het Vossius zijn er per leerjaar verscheidene programma's die tot doel hebben leerlingen bewust te maken van hun gedrag, de keuzes die zij maken en het effect van hun gedrag op anderen. We vinden het belangrijk dat het groepsproces en hun start op het Vossius goed verloopt. Leerlingen hebben voor onze school gekozen en het is belangrijk dat ze zich thuis voelen op het Vossius. Naast de cognitieve uitdaging willen wij dat leerlingen ook in sociaal opzicht goed beslagen hun weg vervolgen.

- In het eerste half jaar van de eerste klas ligt de nadruk op het kennismaken met elkaar en het vinden van een stabiele groepsverhouding in de klas. Alle leerlingen krijgen een aanbod van studie- en sociale vaardigheden in hun studiemap tijdens de studielessen met de mentor. Er zijn twee van deze mentoruren per week ingeroosterd, waar onder meer afspraken worden gemaakt over hoe de leerlingen met elkaar om willen gaan. Deze afspraken worden vastgelegd per klas en verspreid onder alle kinderen. Er wordt aandacht besteed aan het verschil tussen pesten en plagen, hoe je een goede groep kunt vormen, welke omgangsvormen daarvoor nodig zijn. Bij deze afspraken wordt opgenomen dat iedere leerling pestgedrag hoort te melden. Het verschil tussen klikken en melden van probleemgedrag wordt besproken. Tevens wordt hier aangegeven wat het Vossius doet als pesten wordt gesignaleerd, zodat alle leerlingen weten waar ze aan toe zijn.
- Om het groepsproces te bevorderen gaan de eersteklas leerlingen al in hun tweede lesweek met elkaar een aantal dagen op kamp. Samen met hun klasgenoten vervullen zij allerlei opdrachten, spelen zij samenwerkingsspellen en voeren zij een sportieve competitie met elkaar om de groepscohesie te benadrukken. Door klassenuitstapjes te maken wordt het groepsgevoel bevorderd. Ook de twee schooltoernooien die elk jaar worden georganiseerd dragen hiertoe bij.
- Elke leerling in de eerste klas houdt een persoonlijk schriftje bij waarin zij melden hoe zij zich voelen, of zij zich zorgen maken om zichzelf of om andere leerlingen bij hen in de groep. De mentor gebruikt dit schriftje bij de persoonlijke gesprekken met de leerlingen om tijdig te kunnen signaleren wat er speelt.
Hierbij is het van groot belang te benadrukken dat deze gesprekken vertrouwelijk zijn en dat er geen acties worden ondernomen zonder medeweten van de betreffende leerling.
- In de onderbouw (1^e, 2^e, en derde klas) zijn er veel excursies, museumbezoeken en dergelijke gepland. Ook gaan we elk jaar met elke klas (behalve in de zesde klas) op excursie om de groepsbinding te bevorderen en in stand te houden.
- Verder zijn er in de onderbouw meerdere momenten ingeroosterd waarbij leerlingen voorlichting krijgen. Er wordt gezamenlijk naar een DVD over pesten gekeken. Naar aanleiding van dit programma wordt het effect van pesten, de gevolgen op lange termijn, de bewustwording van je eigen rol en verantwoordelijkheid besproken.
- Ouderejaars (de juniorbegeleiders) begeleiden de eerstejaars tijdens hun eerste jaar. Zij werken als assistenten van de klassenmentor en maken de leerlingen wegwijs. Zo is het voor eerstejaars vanzelfsprekend dat zij ook contacten hebben in andere leerjaren.

- Elke klas kiest twee klassenvertegenwoordigers die als woordvoerders voor de klas fungeren. Deze vertegenwoordigers hebben o.a. als taak om te signaleren en te melden wanneer er een leerling gepest wordt.

Dit sociale systeem is onderdeel van de cultuur op het Vossius, leerlingen zorgen voor elkaar en letten op elkaar. Door een gemengde populatie van leerlingen die eindelijk op een plek komen waar zij mogen excelleren, is er een sfeer ontstaan van wederzijds respect dat het hart vormt van het Vossius. Hier mag je zijn wie je bent en je mag je hier thuis voelen.

Het tweede leerjaar (preventieprogramma)

In de tweede klas is er veel aandacht voor preventieve programma's om leerlingen voorlichting te geven over allerlei zaken. Bij het vak biologie is er een aanbod van lessen over verslaving, gameverslaving, roken en alcohol. Na deze lessen heeft elke mentor gesprekken met de klas naar aanleiding van de besproken stof. De leerlingen krijgen ook een dubbele les over pesten, herkennen en voorkomen van pesten, en het verschil tussen plagen en pesten, gegeven door een externe deskundige. De mentor is bij deze lessen aanwezig en kan in de contacten -met de hele klas en individueel-, hierna ingaan op pestgerelateerde onderwerpen volgens de methode die aan de leerlingen aangereikt is. Tijdens deze lessen wordt ook het cyberpesten behandeld en wat je zelf kunt doen als leerling om ervoor te zorgen dat medeleerlingen zich ook op het net veilig blijven voelen

Incidentele handelingen

Wanneer er een pestincident wordt gesignaleerd is de gangbare manier van handelen als volgt:

- De mentor gaat zo snel mogelijk in gesprek met degene die gepest wordt. Met deze leerling wordt besproken wat er gaande is en wordt een gesprek met de pester en/of meelopers voorbereid indien de gepeste daartoe bereid is. Indien de ouders niet op de hoogte zijn, wordt besproken of dat alsnog dient te gebeuren (zie bijlage 1).

- Vervolgens wordt een gesprek gevoerd met slachtoffer en pester. Dat kan één gesprek zijn, maar ook meerdere gesprekken als dat nodig is. Dat is altijd een 'gesprek zonder schuldvraag' (zie bijlage 2). Dat wil zeggen dat het er niet om gaat wie er schuld heeft, maar dat het in de toekomst anders gaat. Het gesprek eindigt met afspraken voor de toekomst.

Door leerlingen te laten luisteren naar de effecten van hun gedrag op een medeleerling kan het effect bereikt worden dat leerlingen zich bewuster worden van hun gedrag en stoppen met het pesten. Door ook de meelopers aan te spreken, is het voor de pester gemakkelijker om het eigen ongepaste gedrag te stoppen. Meer mensen zijn immers ervan op de hoogte dat ander gedrag is afgesproken. Daarnaast wordt er zo een systeem gecreëerd van sociale controle binnen de groep om de veilige sfeer te waarborgen.

- De mentor checkt na een week en na drie weken bij de gepeste leerling en bij de andere gesprekspartners of de afspraken voldoende worden nageleefd. Indien nodig wordt nogmaals een gesprek gevoerd.

- Worden de in het tweede gesprek gemaakte afspraken nog niet uitgevoerd, dan neemt de mentor contact op met de ouders van de pesters en meelopers.

- Wij verwachten van de ouders dat zij het gedrag met hun kind bespreken en indien nodig sturend optreden. Het helpt ons wanneer ouders de school van informatie voorzien waardoor wij in onze benadering zo adequaat mogelijk kunnen reageren.
- In het geval dit niet voldoende is, worden de leerjaarcoördinator en de zorgcoördinator bij dit probleem betrokken. Samen wordt er gekeken of er intern mogelijkheden bestaan om degene die pest en degene die gepest wordt ondersteuning te bieden. Daarnaast wordt bekeken of een passende straf gewenst is. Mogelijkheden zijn onder meer: strafwerk, schorsing van één of meer dagen.
- Indien nodig wordt er met mensen uit het ZAT gezocht naar verwijzing naar interne hulp of externe instanties. Dit gebeurt in ieder geval pas na overleg met de ouders. Mogelijkheden zijn: interne dramalessen op basis van de methode Rots en Water en sociale vaardigheidstrainingen.

In het kort komt het er op neer om zo snel mogelijk boven water te krijgen wat er aan de hand is. Vervolgens wordt er intern -en wanneer nodig extern- geprobeerd het pestprobleem zo goed mogelijk op te lossen.

EVALUATIE

Hoewel er tot nu toe veel gedaan is aan preventie van pestgedrag en er adequaat wordt gereageerd op incidenten, was er nog geen protocol vastgelegd. Het opstellen van dit document is een eerste stap in het bieden van kwaliteitszorg met betrekking tot omgang met pesten op het Vossius. Dit document is tot stand gekomen door informatie te verzamelen bij alle betrokkenen van de leerlingenzorg op het Vossius. Daarnaast is er in februari 2011 een studiedag voor docenten gehouden met betrekking tot het omgaan met pesten. Opmerkingen uit deze studiedag zijn verwerkt in dit document.

Het doel is om dit document als leidraad te gebruiken voor de kwaliteitszorg met betrekking tot het omgaan met pesten.

Het Vossius doet mee met 'Vensters voor Verantwoording'. Daarvoor hebben we afgesproken om metingen te doen onder leerlingen waarbij veiligheid een belangrijk onderwerp is. Afgelopen jaar is er al een meting gedaan onder leerlingen. De uitkomst was redelijk positief, het Vossius Gymnasium wordt als een veilige school ervaren door minstens 90 % van de leerlingen.

Jaarlijks zal de werkwijze van het Vossius, beschreven in Veilig op het Vossius, worden geëvalueerd. Indien nodig zullen aanpassingen worden aangebracht. Ook nieuwe inzichten met betrekking tot pesten, die uit onderzoek blijken, zullen in dit document worden verwerkt. De evaluatie zal plaatsvinden in het zorgadviesteam, met mentoren en met ouders in de ouderraad. Uiteraard wordt de mening van leerlingen hierbij betrokken via de jaarlijkse meting onder leerlingen.

BIJLAGEN

- Voorbeelden van pesten en signalen van pesten
- Aandachtspunten bij het gesprek met een gepeste leerling
- Gesprek zonder schuldvraag

BIJLAGE 1

Pesterijen kunnen zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij eigen naam noemen.
- Zogenaamd leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Buitensluiten, niet mee laten doen met gesprekken of met meefietsen naar buitenschoolse activiteiten of lessen.
- Uitlachen.
- Een klasgenoot voordurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen.
- Nare opmerkingen maken over kleding, uiterlijk, gedrag.
- Isoleren.
- Buiten school opwachten.
- Fysiek geweld: slaan of schoppen.
- Achtervolgen: op weg naar huis achterna rijden/naar het huis van het slachtoffer gaan.
- Bezittingen afpakken.
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer.
- Slachtoffer tegenhouden, insluiten.

Deze gedragingen kunnen op school of op weg van en naar school gebeuren, maar ook digitaal.

Signalen van pesten zijn:

- Constatering van bovenstaande gebeurtenissen.
- Melding van bovenstaande gebeurtenissen.
- Leerlingen die zich terugtrekken (timide (subassertief) gedrag), niet-weerbare lichaamstaal.
- Leerlingen die zich sterker manifesteren: brutaler, agressiever.
- Leerlingen die zich afzonderen.
- Leerlingen die in de klas alleen zitten, en ook buiten het klaslokaal vaak alleen zijn.
- Leerlingen die spullen kwijt zijn.
- Leerlingen waarvan spullen kapot zijn.
- Leerlingen die bij de gymles altijd als laatste gekozen worden.
- Leerlingen waarvan de schoolprestaties achteruit gaan.
- Leerlingen die sociaal onhandig gedrag vertonen.

Let wel: de bovenstaande signalen kunnen duiden op pesten, maar dat hoeft niet. Het is altijd raadzaam om bij vermoedens na te vragen bij het gepercipieerde slachtoffer of de vermoedens kloppen.

BIJLAGE 2

AANDACHTSPUNTEN VOOR HET GESPREK MET DE GEPESTE LEERLING

Houding

- Medeleven tonen door bijvoorbeeld te zeggen: ik kan me voorstellen dat het heel naar is dat je dit hebt meegemaakt.
- Rustig blijven als emoties (verdriet, woede) worden getoond.

Vragen stellen

- Luisteren en vragen; hoe en door wie er wordt gepest.
- Doorvragen naar hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten. Complimenten geven voor wat een leerling zelf al heeft gedaan (al is het een klein dingetje).
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Heeft de leerling het gemeld aan de ouders? Zo niet, redenen geven waarom dat belangrijk is..
- Bespreken of de leerling het gesprek met de pester/meelopers wil aangaan. Hij/zij kan dan rustig en duidelijk zeggen hoe het gedrag van de pester/meelopers overkomt en wat deze leerling in de toekomst anders wil.

Informatie geven

- Verslagenheid of heel boos worden is juist vaak een reactie die de pester wil.
- Benadrukken dat de gepeste leerling geen schuld heeft.
- De gepeste leerling in laten zien waarom iemand pest (deze voelt zich daar groot door; zegt niets over hoe jij bent).
- Uitleg van het 'gesprek zonder schuldvraag', de rol van de mentor en wat er van de leerling al dan niet wordt verwacht.

In de weken na het gesprek

- Alleen acties ondernemen als de gepeste leerling daarmee akkoord gaat.
- Belonen (complimenteren) als de leerling zich sterker opstelt.
- Voor anderen onzichtbare steun door een blik of een knipoog e.d.

GESPREK ZONDER SCHULDVRAAG

- 1) Mentor/docent meldt feiten melden door een IK-boodschap. (gedrag, wat heb je gezien, gehoord)
- 2) Doel aangeven van bemiddelen. "Ik wil dat we dit nu met elkaar uitpraten en dat jullie tot een oplossing komen met elkaar die voor iedereen goed voelt".
- 3) Om de beurt deelnemers laten vertellen wat er is gebeurd en daarna checken bij de anderen: herkennen ze dit? Laat ze vertellen hoe zij zich voelden en check of ze zich kunnen voorstellen hoe de ander zich voelde? Als er deelnemers doorheen praten: aangeven dat zij straks mogen, nu is de opdracht luisteren en inlevingsvermogen. Soms loopt een gesprek vast, ga dan in op behoeftes, wat wilde je? En ook hier feiten checken en inlevingsvermogen prikkelen.
- 4) Brainstormen over mogelijke oplossingen, hoe het in de toekomst anders kan. Wat kan een ieder doen om de situatie positief te veranderen. Welke verandering wil je zien, willen zij zien?
- 5) Oplossing kiezen met elkaar.
- 6) Checken: is iedereen het eens met de oplossing.
- 7) Evalueren van het gesprek en compliment maken. Zorgen voor een positieve afsluiting met gedragselement bijvoorbeeld een compliment voor elkaar.
- 8) Eventueel kort oefenen van de oplossing.
- 9) Afspraken maken over wanneer en hoe te evalueren en gesprek afronden.
- 10) Aanwezig blijven en zonodig begeleiden, bijstellen, evalueren van de oplossing.
- 11) Vervolggesprek ter evaluatie: hoe gaat het nu? Eventueel samen afspraken nog scherper stellen.

Let op: een gesprek zonder schuldvraag is niet altijd mogelijk. Het kan zijn dat het gesprek strandt. Vaak gebeurt dit doordat de gesprekspartners nog te veel in hun emotie zitten waardoor ze (nog) niet in staat zijn om écht te luisteren naar de ander. Soms speelt dat de gesprekspartners nog steeds bang zijn voor straf waardoor zij denken 'als ik me op de vlakte houd, kunnen ze me niet 'pakken'. Dan benoem je wat er volgens jou gebeurt op dit moment (metacommunicatie) en meld je dat je er later op terugkomt.